

studeni 2024.

Pohod

ISSN 2706-5197

broj 20

TROMJESEČNIK UDRUGE HRVATSKA ZA ŽIVOT

U ovome broju:

PRIKAZ KNJIGE

Krunoslav Puškar:
Hrvatska za život:
tri koraka do hrvatskog
preporoda

MEĐUNARODNI INTERVJU

Adrián István Uracs:
Imamo nade sve dok
postoji i jedno
svetohranište

BIOETIČKI KUTAK

**dr. sc. Marina Katinić
Pleić:** Pogled na ljudski
život prije rođenja
kroz stoljeća (2. dio)

NAŠI PROJEKTI

Marija Grgić:
S balkona »Pjesnici za
život« život čuvaju

MOJA PRIČA

Tea Agejev:
Veza između umjetnosti
i zagovaranja života

SVJEDOČANSTVO

Adriana Kosor:
Ikonopisanje je
molitva bojama

BESPLATAN PRIMJERAK

Ovaj tromjesečnik dar je zajednici
za izgradnju kulture života.

40 GODINA ZA ŽIVOT
HRVATSKA
10 GODINA

Uvodna riječ predsjednika udruga »Hrvatska za Život«

Previše sam si važan da bih dopustio da se upropastim. I sada i za vječnost. U jednoj »zgradi« sam na promociji svoje nove knjige »Antropološka lutanja«, imao snažni poriv prenijeti prisutnima navedenu spoznaju pa sam, otvoreno i svečano, posvjedočio koliko se Bog raduje kada smo svjesni da smo voljeni i uzvišeni u Njegovom srcu. Izazvao sam pravi kaos.

»Spoznao sam ljepotu vlastitoga stvaranja i vlastitu vrijednost! Ne možete ni zamisliti koliko ja sebe volim. Nemate pojma koliko visoko mišljenje imam o sebi. Da sam dragocjen. Ljubljen! Da me netko želio! Ali me nije trebao. Ali me želio! I želi sa mnom dijeliti radost vlastitog savršenstva, postojanja. Trojedinu Bog želi sa mnom dijeliti! Hej! Ronim u oceanu Ljubavi!«

Čujem šapat: »Mislim da danas nema kulena, već samo kiflica sa sirom... Ponio sam veću kutiju da što više toga ponesem doma... Blesačo, mogle smo se prvo najesti na onoj izložbi pa doći ovdje pred kraj...«

Ne dam se obeshrabriti.

»I znam da se nikada u povijesti čovječanstva među milijardama neće ponoviti vелеbni Ante... koji je dobio, evo, Božjom voljom, prezime Čaljkusić. Nikada. Ja sam original. Ja sam čudesan. A tako i svatko od vas. Svatko. Nikada isti Josip. Nikada ista Marina. Nikada ista Manuela. Nikada isti Matija. Ni-ka-da!«

Zatim se obratim Benjaminu.

»Benjamine, ti si u-ni-kat!«

Baš kad sam krenuo prema zaključku i pomislio da sam uspio zamisliti okupljene, krene oluja ismijavanja i uvreda. Samo glasnije uspijevam razaznati.

- Vidi ga! Govori to čovjek koji ima ružan nos - dovikne manekenka s prištavim licem.
- Ha-ha-ha, na kog se ti furaš s tom ćelavom glavom? Misliš da si sv. Franjo? - ceri mi se samoprovzani pustinjač Cvitko.
- Ajde, posti sa mnom pa ćemo vidjeti tko može, a tko ne može suvislo raspravljati! - vikne baka.

Zatim, sasvim suprotni komentari.

»Za mene nema više spasa... Ovo je preidealno... Bolje da sam abortiran...«

A Benjamin? On šutke izađe iz dvorane.

»Gledajte, ljudi, riječ je o jednom zdravom samopoštovanju, ukorijenjenom u Bogu. Oslobodite se ropstva sobom i nametnutog vam tereta ovoga svijeta! Pater Marko mi je pomogao to shvatiti kroz službenu pobožnost Duši Kristovoj: 'Dušo Kristova, posveti me!' Uvidio sam o ljepoti vlastite duše, koja je ranjena grijehom, koju sam izmrcvario, koja je u glibu, blatu, i još uvijek u raznim pustošima, provalijama, ali se temeljno opredijelila za Boga, Trojedinoga! Duša mi je usmjerena prema Duši Kristovoj i zato biva proslavljena, zato biva čišćena.«

Naglo se podiže profesor filozofije.

»Kolega, Vi ste jedan sofist i neću dozvoliti da neargumentiranim sofističkim akrobacijama zamagljujete oči ovih patnika i mediokriteta koji nisu, naravno, imali pametnijeg posla nego su, jer nisu obdareni mišlju već instinktom, došli slušati neoskolastičke i postivano-pavlovske zaključke koji su a priori bez svojstava veritasa i vrijednosnog sustava na koji se stalno pozivate. Svoj ideološki emotivizam plasirajte negdje drugdje; ovdje, na progresivnom katoličkom fakultetu, ne-će-te!«

Nastaje tajac.

- Gledajte, poštovani profesore. Padre Pio je kazao: »Pre-skupo te Bog platio da bi te ostavio« i ako mi...
- Ma vi ste jedan provokator. Vi ste jedan uteg nama koji ćemo uskoro uvesti rodne studije ne samo na filozofske fakultete već i na katoličke. Tko vas je poslao? Ta nije valjda Željka Markić? Ili njezini poltroni?

Ponovno nastane žamor. Odlazim prema vratima s riječima: »Previše sam si važan da bih dopustio da se upropastim. I sada i za vječnost. Kada biste barem i vi mogli to izustiti, Cvitko, manekenko, bako, profesore, ostali i vi koji ste došli samo jesti i piti.«

Izlazim zamantan. Samo čujem one koji nisu ni ušli. »Zašto nema vina... Ajme, kiflice su suhe!« Bolno uzdahnem, silazim niz stepenice.

Na vratima »zgrade« stoji Benjamin.

- Misliš li zaista tako?
- Mislim. I više od toga.

Benjamin zaplače, pristupi mi i zagrli me.

Ante Čaljkusić

* kroz ovaj članak autor izmjenjuje stvarni događaj promocije knjige s fikcijom

Pohod: magazin za život, tromjesečnik udruge »Hrvatska za Život«

Studen 2024. - 20. broj

Izdavač: Hrvatska za Život, Dordićeva 6, 10 000 Zagreb

Glavna urednica: Petra Milković

Članovi uredništva: Ante Čaljkusić, Lidija Dugan i Marija Šošić

Autori: Tea Agejev, Marija Grgić, Marina Katinić Pleić, Adriana Kosor, Krunoslav Puškar, Adrián István Uracs

Grafička obrada: Petar Krešimir Čavar

Programiranje: Matija Šimunović

Fotografija na naslovnici: Dijana Brozović

Pretplata na časopis:

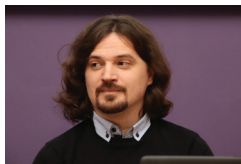
40danazazivot@gmail.com
ili 091 724 1044 (Dijana)

Zabranjeno je svako umnažanje, objavljivanje i distribuiranje cijelog ili dijela ovog časopisa bez dozvole uredništva.

Donacija za udruhu »Hrvatska za Život« - IBAN: HR48 2340 0091 1106 9825 3
(za inozemstvo: SWIFT PBZGHR2X)

U ovome broju:

PK

3-4

PRIKAZ KNJIGE

Krunoslav Puškar: Hrvatska za život: tri koraka do hrvatskog preporoda

MI

5-6

MEĐUNARODNI INTERVJU

Adrián István Uracs: Imamo nade sve dok postoji i jedno svetohranište

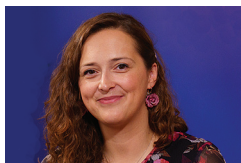

BK

7-8

BIOETIČKI KUTAK

dr. sc. Marina Katinić Pleić: Pogled na ljudski život prije rođenja kroz stoljeća (2. dio)

NP

9-10

NAŠI PROJEKTI

Marija Grgić: S balkona »Pjesnici za život« život čuvaju

MP

11-12

MOJA PRIČA

Tea Agejev: Veza između umjetnosti i zagovaranja života

S

13-14

SVJEDOČANSTVO

Adriana Kosor: Ikonopisanje je molitva bojama

Riječ glavne urednice

Sveta Mala Terezija često je pisala o ljubavi. Ljubav je bila njezin glavni pokretač, a ljubav je za nju bio Krist. Mala Terezija rekla je: »Upamti da u Božjim očima ništa nije maleno. Sve što činiš, čini s ljubavlju.« To je zaista tako. Možda vam se čini, dragi čitatelji, da je pet minuta bdjenja pred bolnicom malena žrtva u odnosu na ono što se u toj bolnici događa još nerođenoj djeci kojoj prijeti smrt pobačajem. Ali vaših pet minuta danih s ljubavlju, može spasiti život nekom djetetu. Tada vam se tih pet minuta i ne bi činilo tako malenima...

Možda vam se čini da vi »samo« slikate, ili »samo« pišete pjesme, ili »samo« pomažete djeci da pronađu svoje talente, ali sve što činite s ljubavlju, još većom ljubavlju sjaji i raste. Statistika zna biti porazna, zna nas »izuti iz cipela« kada saznamo da mnogo toga što radimo, ne daje rezultate kakve smo željeli dobiti. Shawn Carney, predsjednik inicijative 40 Days for Life jednom je prilikom izjavio: »Statistike nas mogu upozoriti na problem, ali nas mogu učiniti slijepima za ljudskost.«

Stoga sve ono što vam se čini malenim, što vam se u prostoru i vremenu čini nedostojnim spomena, a činite s ljubavlju, vraća ljudskost i ljubav na ovaj svijet. Iako znamo da je statistika pobačaja porazna, i u Hrvatskoj i u svijetu, spašena djeca nisu samo mali djelić tog broja. Ne, oni bi bili statistika da su pobačeni. Ovako, oni su djeca s imenom i prezimenom. Djeca koje je već više od 170 spašeno od pobačaja u Hrvatskoj, a više od 25 000 u svijetu. Djeca koja za nas nisu statistika, nego imaju ime, imaju ljudskost, imaju ljubav. A ljubav je Krist. Radosno gradimo i dalje Hrvatsku za Život, Hrvatsku za Krista. Samo jedan dio svjedočanstava o spašenim životima i kako gradimo kulturu života donosimo ti u našoj novoj knjizi »Hrvatska za život: tri koraka do hrvatskog preporoda«. Pročitaj, oduševi se za život, oduševi se za ljubav! Neka ti i ovaj Božić koji nam se približava u srce usadi tu ljubav, tu svijest da je Krist bio jedan, statistički gotovo ništa, a nama je **sve** jer je spasio svijet. On jedan, On Ljubav nad svim ljubavima, spasio je svijet, spasio je tebe, mene, sve nas. Zato završavam riječima svete Male Terezije: »Krist je moja ljubav, On je cijeli moj život!«

Petra Milković

PRIKAZ KNJIGE

Krunoslav Puškar: Hrvatska za život: tri koraka do hrvatskog preporoda

Udruga »Hrvatska za Život« u našoj domovini djeluje već 10 godina. Spašeni životi, obraćena srca, sklopljeni brakovi, bdjenja u većini hrvatskih gradova, obilježili su ovih 10 godina, a sve to objedinio je dr. sc. Krunoslav Puškar u novoj knjizi Udruge »Hrvatska za život: tri koraka do hrvatskog preporoda«. Dr. sc. Puškar tako je objedinio više od 250 svjedočanstava u jedinstvenu knjigu o radu Udruge i djelovanju inicijative »40 dana za život«.

U ovom broju donosimo samo jedno od veličanstvenih svjedočanstava koja se nalaze u knjizi.

Sa suprugom i naše dvoje djece došao sam prije dva tjedna u posjet roditeljima u Veliku Goricu, gdje me majka dočekala nezaustavljivo plačući. Na logično pitanje »Što je bilo?« uspjela je samo odgovoriti: »Djevojka tvoga brata je trudna.« Moja je sljedeće pitanje bilo: »Moj brat ima djevojku?« Da, tada 17-godišnju učenicu, kojoj su iz tradicionalno katoličke (zapravo nevjerničke, ritualne)

dr. sc. Krunoslav Puškar

obitelji dali vrlo jasan ultimatum: riješi se »toga« ili odlazi iz kuće. Za njih je »sramota pred susjedima« bila kudikamo veći teret od ubojstva nerođenog Božjeg stvorenja. To je bila srijeda navečer, a termin za pobačaj je bio dogovoren za utorak u 19 sati. To malo kucajuće srce bilo je procijenjeno na 3100 kuna. Međutim, za mene i moju suprugu pobačaj nije bio opcija. Niti za moju majku, no postojao je onaj »ali«, zbog kojeg je izgubljeno toliko života... Moj otac je više bio zabrinut za njihovo školovanje i zaposlenje nego za njihovo dijete. Sve u svemu, nismo bili jaka opozicija obitelji maloljetne trudnice u kojoj su tri generacije jednoglasno zagovarale rješavanje »problema« i »miran nastavak života«.

Odmah mi je bilo jasno da Bog pred nas stavlja ozbiljan zadatak, ali i da će u razgovoru s mojim bratom svako spominjanje Boga, vjere, religije samo podići novi bedem i ojačati uvjerenje mladih roditelja da je pobačaj najpraktičnije rješenje. Stav njegove djevojke bio je zaštitnički, ali ne prema vlastitu djetetu već prema vlastitoj majci. U suzama je ponavljala kako mora to napraviti jer ne samo da će ona biti izbačena iz kuće, već će njezina majka biti okrivljena za sve od strane oca, bake i djeda. Njezini su se strahovi očitovali u pitanju: »Što će ona ako ja ne pobacim?« Moj brat je pak zauzeo stav koji niti jedan muškarac nikada ne bi smio zauzeti: »Meni je svejedno, kako ona odluči tako ćemo napraviti.« U tom mi je trenutku postalo jasno zašto zagovornici pobačaja svim silama žele izbaciti oca djeteta iz odlučivanja o tome. Naime, ako djevojka ili žena ima podršku oca djeteta, spremna je suprotstaviti se pritiscima svoje obitelji i okoline. Kada te podrške nema, čak ni sva druga podrška ne znači puno. Upravo je zato njegov, u tom trenutku kukavički stav, samo ojačao njezinu želju da obavi postupak i iduću srijedu nastavi svoj život kao da se nikad ništa nije dogodilo. To je uvijek plan, zar ne? Nastaviti život kao da u njemu nije bilo nerođenog života...

U našim smo se razgovorima doticali kršćanskih tema, pazeći da niti jedna od njih ne bude identificirana kao takva: o svetosti života, odgovornosti, Providnosti i Božjeg plana za svakoga od nas... Dali smo im do znanja da pobačaj nikad ne dolazi bez posljedica – ne kako bismo ih plašili prokletstvom, već kako bismo razbili njihovu iluziju da je pobačaj nešto neinvazivno, uobičajeno i zapravo – normalno. Osjećao sam kako se njihovi unaprijed podignuti bedemi polako ljuljaju. Da, iako možda razumom ne shvaćaju, svojim mladim srcima osjećaju vrijednost novog života. No borba za Julijana u duhovnom je svijetu bila daleko od kraja...

Tih smo pet dana svaki dan putovali iz Križevaca u Veliku Goricu. Oni su bili smješteni kod mojih roditelja dok se pobačaj ne obavi, uz sve jače pritiske njezine obitelji pogonjene srdžbom i strašnom prijetnjom: »Ukoliko to ne obaviš, ne vraćaj se kući.« Što je još strašnije, upućivala ju je u to upravo majka koju je bratova djevojka toliko htjela zaštititi. Baka nerođenog djeteta, ona koja je i sama pod srcem nosila troje djece i već ima tri unuke. Sada kad je trebala biti majkom svojoj zbunjenoj i uplašenoj kćeri – bila je maćehom. Moja supruga i ja smo svaki dan molili, tražili vodstvo i savjet od Boga, a zatim kretali put Zagreba pružiti savjet, pomoć i utjehu najbolje kako smo znali. No svaki je zaključak mladih roditelja išao prema tome da će za nekoliko dana postati roditeljima ubijenog djeteta, iako nesvjesni te strašne činjenice.

Tad sam odlučio kontaktirati inicijativu »40 dana za život«, zatražiti pomoć u molitvi, savjet, možda zajedničke poznanike koji bi mome bratu i njegovoj djevojci mogli pristupiti i pokazati da je novi život blagoslov, bez obzira na okolnosti u kojima je nastao. Vremena je bilo sve manje, no iz Inicijative su reagirali vrlo brzo i organizirano. Voditelja Antu Čaljušića sam poznavao iz viđenja u studentskim danima, a On me ubrzo spojio s Damirom Mirenićem, meni do tada sasvim nepoznatim čovjekom. Upravo mi je Damir prenio neku novu snagu i entuzijazam svojom odlučnošću i iskrenom zainteresiranošću za svaki život – kako onaj bespomoćni u utrobi majke, tako i njezin, očevo, živote njihovih roditelja... U njegovu se glasu mogla raspoznati nedvosmislena namjera: u Božje ime učiniti apsolutno sve što je moguće da se spasi svaki nerođeni život. Unatoč svim našim naporima, bio sam uvijek svjestan činjenice da su svi ti životi u Božjim rukama i da si ne smijemo dopustiti upadanje u zamku mišljenja da smo mi ti koji spašavamo život moga nećaka. Mi smo samo imali čast poslužiti Gospodinu u

trenutku kad smo bili pozvani. Stoga sam, iako je u ponedjeljak popodne situacija izgledala beznadno, učinio jedino što sam mogao: sve sam prepustio u ruke Gospodina i Životvorca.

Odluka je bila donesena – 3100 kuna i nevini život u zamjenu za »mir u kući«. Na mobitelu mi je pisalo »23:55« kada me po prvi put u tih šest dana nazvao moj mlađi brat. Do tad sam svaki dan ja zvao njega. Rekao je samo: »Buraz, možeš sutra doći poslije posla? Mi bismo možda zadržali dijete...« Od šoka sam uspio jedva izustiti: »Naravno, vidimo se oko 17 sati.« Ako su do tada postojali trenutci u kojima sam sumnjao da Bog ima plan, ovim su pozivom sve te sumnje bile srušene kao kula od karata.

Tu sam noć prespavao u neobjašnjivu miru, znajući da su na duhovno bojno polje stigla pojačanja pred kojima je tama morala ustuknuti. Nada je predivan Božji dar. Taj sam utorak u stan svojih roditelja došao dva sata prije termina u kojem je pobačaj trebao biti napravljen. Moji su ga trebali platiti, a nju će majka pola sata prije čekati na navedenoj adresi u Zagrebu. Konačna odluka još nije bila donesena i za mene je već i to bila jedna velika pobjeda, no sa svakom su minutom napetost i nervoza u svima nama rasli.

Jedino što sam mogao jest bilo ponuditi se da ih ja odvezem u Zagreb kako bih mogao zagovarati rođenje svoga nećaka do zadnjeg trenutka. Već oko 18 sati je mobitel počeo zvoniti, a s druge strane je bila majka bratove djevojke koja je jednako nervoznim glasom ispitivala: »Gdje ste? Kada krećete?« Kći joj je, očiju već bolnih od konstantnog plača, odgovarala: »Sad ćemo krenuti, tamo smo za 20 minuta.« No ipak nismo kretali. Ni nakon 25 minuta. Ni nakon 30. Vjerujući da smo si kupili neko vrijeme odgađanjem termina za nekoliko dana ili tjedan, osjećao sam olakšanje. No nisam ni slutio da će upravo ona izgovoriti rečenicu koju su deseci molitelja toliko željeli čuti: »Ne idem, želim zadržati dijete.« Kao da to nije bio dovoljan šok, nadovezao se moj do tada rezignirani brat riječima: »I ja, ne idemo na pobačaj.«

Vjerujem da su se u tom trenutku negdje iznad nas skupili korovi anđela i radosno zapjevali pjesmu od kojih su se tresla nebesa, pred kojom su demoni bježali glavom bez obzira. Bog nad vojskama je stao na to bojno polje i rekao: »On je moj!« Ja sam uspio samo zagrliti njih dvoje, apsolutno nemoćan riječima izraziti radost i ponos na njih koji sam u tome trenu osjećao.

Knjigu »Hrvatska za život: tri koraka do hrvatskog preporoda« možete naručiti e-mailom putem e-mail adrese: hrvatskazazivot@gmail.com ili je uz donaciju preuzeti na nekoj od promocija diljem Hrvatske. Prva promocija se održala u Varaždinu, a kako je prošla, pogledaj pomoću ovog QR koda.

MEĐUNARODNI INTERVJU

Adrián István Uracs: Imamo nade sve dok postoji i jedno svetohranište

Razgovor vodila: Petra Milković

Za sam početak, tko je Adrián?

Zovem se Adrián István Uracs, rođen sam u Novom Sadu 1999. godine, a gimnaziju sam završio u Budimpešti. Nakon toga sam završio studij prava i političkih znanosti u Parizu, nakon čega sam se vratio u svoj rodni grad u kojem i dalje živim. Trenutno sam odvjetnički vježbenik, s nadom da ću postati odvjetnik početkom 2026. godine.

Možeš li nas uvesti u situaciju vezanu za namjerni pobačaj u Srbiji, kakav je zakon i statistika?

Takozvano »slobodno odlučivanje o rađanju« je upisano u Ustav Republike Srbije kao »ljudsko pravo«, a Zakon o postupku prekida trudnoće u zdravstvenim ustanovama sadrži glavne odredbe vezane za abortus. Isti precizira da se abortus vrši do 10. tjedna trudnoće bez dodatnog odobrenja i razloga, a nakon 10. tjedna uz suglasnost konzilija liječnika ili tzv. »etičkog odbora« zdravstvene ustanove.

Važno je precizirati široke izuzetke od općeg pravila od 10. tjedna koje predviđa zakon. Naime, abortus se može vršiti bez ograničenja vremena trudnoće u slučaju da se »može očekivati da će se dijete roditi s teškim tjelesnim ili duševnim nedostacima« ili da je do »začeca došlo izvršenjem krivičnog djela«. Na žalost, u praksi se susrećemo s puno slučajeva lažnih prijava i pretjeranim predviđenim nedostacima na djetetu, sve to s namjerom da se abortus vrši i poslije 10 tjedana. Još češće čujemo da se abortusi ni ne prijavljuju, iako je to obavezno Zakonom, nego da se pobačaj vrši na crno, zbog više razloga, kao što je na primjer veća dobit zbog podmićivanja ili neprijavlivanja poreza liječnika.

Statistike Instituta za javno zdravlje Srbije, koje je nadležno za prikupljanje podataka od strane bolnica, navodi da je 2022. godine izvršeno 11 306 pobačaja,

Adrián István Uracs

od čega je trećina izvršena u Beogradu, a jedna desetina u Novom Sadu. Međutim, skoro svi drugi izvori govore o brojkama od 30 000 do 150 000 pobačaja godišnje, što čini od Srbije mjesto s najvećim brojem pobačaja po osobi u Europi.

Kako izgleda pokret za život u Srbiji i kakva je suradnja različitih organizacija za život?

Suradnja Inicijative s drugim organizacijama za život u Srbiji je vrlo dobra, posebno s novosadskim Udruženjem »Mesto za Mene«, koje je upravo obilježilo 20 godina postojanja. Isto udruženje funkcionira na sličan način kao »Centar za život« u Hrvatskoj, te pruža svu potrebnu pomoć ženama u kriznim trudnoćama. Oni su naša svjetla točka u borbi za život! Napominjem i organizaciju »Centar za Bebe« u Beogradu, koji su isto tako uzorni u tom pogledu, te s kojom se nadamo skoroj suradnji. Do sad je bilo pokušaja ujedinjenja pro-life grupa u Srbiji, koji su trenutno pauzirani. Volonteri »40 dana za život« se mole za nastavak objedinjena tog pokreta.

Međutim, skoro svi drugi izvori govore o brojkama od 30 000 do 150 000 pobačaja godišnje, što čini od Srbije mjesto s najvećim brojem pobačaja po osobi u Europi.

Bdjenje u Novom Sadu

Koja je tvoja uloga u pokretu za život i kako si se i zašto uključio?

Imam čast da vodim inicijativu u Novom Sadu od korizme 2022. godine, a prva kampanja na teritoriju Republike Srbije je započela 2020. godine, od strane mojih prijatelja mladih katolika istog grada.

Dio sam pro-life pokreta jer smatram da je u mojoj generaciji dobro i zlo sve jasnije - u javnosti, stvari postaju sve više i više »crno ili bijelo«, bez ikakve sredine. Ista bitka je očigledna na mnogo frontova: sretan obiteljski život protiv razvoda, čednost ili nečistoća, mudrost ili zadovoljstva, kršćanska vjera ili propast. Najvidljiviji primjer je naravno pokret za život - život ili smrt - zato sam mu se i priključio.

Kako provodite inicijativu »40 dana za život« u Srbiji?

Tijekom jesenske kampanje 2024. smo najavili 12 sati bdjenja na dan u Novom Sadu i Subotici. Trudimo se da u sklopu svake kampanje dodamo jednu tribinu s pro-life predavačima. Molitva je temelj našeg apostolata. Naime, smatram da je dosad naša najbolja ideja bila slavlje 40 svetih misa za nerođene tijekom 40 dana kampanje. Ideju smo dobili od pokreta za život iz Austrije. U Beču je jedne godine bdjenje vodila

organizacija Human Life International, a paralelno su svećenici odlučili celebrirati 40 misa na nakanu za Inicijativu i nerođene. Na kraju bdjenja, bolnica ispred koje su bdjeli se zatvorila!

Naš veliki dodatni trud jeste uključivanja župa u molitvu, iako se blizu njih ne vrši abortus ili još ne postoji inicijativa. Budući da je Vojvodina uglavnom ruralna sredina, molitve župljana sa sela (npr. prije ili poslije svete mise ili tijekom klanjanja) nam jako puno znače! One su gorivo bez kojeg ne bismo funkcionirali.

Što misliš kakva je budućnost zaštite života u Srbiji?

U skoroj budućnosti planiramo još jaču i užu suradnju s Inicijativom u Hrvatskoj i Mađarskoj, da s njima držimo tribine i programe. Veća suradnja s ove dvije kampanje će neophodno dovesti i do proširenja Inicijative u Republici Srbiji - to je moje uvjerenje.

Također sam duboko uvjeren u napredak zaštite života u Vojvodini i Srbiji. Naime, imamo nade sve dokle je sam Gospodin Isus Krist prisutan bar i u jednom svetohraništu u državi! Gospodin ujedinjuje, a ljudi čistih srdaca i dobre volje ima ovdje. Duh Sveti može obnoviti lice zemlje kada Mu mi to dozvolimo, te imam duboko ufanje u ujedinjenje pokreta zaštite života u Srbiji i obnavljanja kulture života!

Adrián István Uracs bio je gost predavač na 13. nacionalnom susretu inicijative »40 dana za život – Hrvatska« gdje je održao izvrsno predavanja o borbi za život u Srbiji. Predavanje možete poslušati pomoću ovog QR koda.

BIOETIČKI KUTAK

Pogled na ljudski život prije rođenja kroz stoljeća (2. dio)

Piše: dr. sc. Marina Katinić Pleić,
bioetičarka i filozofkinja

Razumijevanje ljudskoga života prije rođenja mijenjalo se kroz stoljeća, budući da su se biologijske i filozofijske spoznaje o životu razvijale kroz vrijeme. Dostupnost znanstvenih instrumenata poput mikroskopa i ultrazvuka promijenila je pogled na prenatalni život, i to revolucionarno. Time je razumijevanje fenomena života postalo potpunije.

Pogled na život prije rođenja u srednjem vijeku

Papa Stjepan V. u 9. stoljeću podsjetio je da je pobačaj grijeh, a prema papi Inocentu III. (12./13. st.), ako embrij još nije bio formiran, redovnik koji je uzrokovao njegovu smrt mogao je postati klerikom. U trinaestom stoljeću, Aristotelova filozofija preko Tome Akvinskoga postaje vrlo popularna i široko prihvaćena te je prevladala teorija »odgođenoga oduhovljenja« prema kojem duša u začetom tijelu djeteta zaživi nakon nekog vremena. Toma je prihvaćao Aristotelovu teoriju da se tijelo formira oduhovljenjem četrdeset (ako je dječak), odnosno devedeset dana nakon začeća (ako je djevojčica). Za Tomu, sposobnost nekoga bića proizlazi iz njegove naravi; sposobnost razvitka u odrasloga čovjeka već je sadržana u embriju kao njegov potencijal, kao njegova ljudska narav. Utoliko je Tomino učenje sukladno suvremenoj genetici. Kada je ljudskom oku – jedinom instrumentom koji je tada bio na raspolaganju – nerođeno dijete izgledalo poput rođenog djeteta i kada mu se mogao odrediti spol, trebalo je priznati njegovo dostojanstvo jer ima besmrtnu dušu zaključio je Toma. Toma je naučavao da je pobačaj težak grijeh, pa ga treba ubrojiti u zlodjela (maleficia) i protuprirodan je (contra naturam), jer i životinje očekuju plod za koji se brinu. Bonaventura, Tomin suvremenik, slično je smatrao da embrij koji još nije oduhovljen čeka dušu, priprema se za nju. Prema Bonaventuri, uništiti embrij prije oduhovljenja nije homicid u punom smislu, ali je homicid prema namjeri tj. zlobi.

Pogled na život prije rođenja u novom vijeku i u suvremeno doba

Relativnu novost donio je papa Grgur XIV. 1591. godine, kada je oduhovljenje postavio kao kriterij kanonski određene pokore za čin; pobačaj prije oduhovljenja bio je težak grijeh, ali tek s oduhovljenjem smatra se homicidom tj. ubojstvom ljudskoga bića. To je kanonsko pravilo opozvao papa Pio IX. 1869., nakon što su prirodne znanosti došle do spoznaje da individualni ljudski život započinje oplodnjom.

dr. sc. Marina Katinić Pleić

Teorija odgođenoga oduhovljenja važna je jer se upravo nje hvataju suvremeni bioetičari koji žele opravdati eksperimentiranje na embrijima ili rane pobačaje kao nešto prihvatljivo, pogrešno tvrdeći da je kršćanska tradicija do 19. stoljeća prihvaćala takve prakse. Tako se primjerice Snježana Prijić Samardžija u polemici s Tončijem Matulićem pozvala na Tomu Akvinskoga, ispuštajući iz vida da se Toma rukovodio tadašnjim znanstveno-filozofskim spoznajama koje su bile manjkave, između ostaloga zbog nedostatka tehnologije kojom se život prije rođenja mogao promatrati. Takvoj je argumentaciji vjetar u leđa dao i termin preembrij koji je konstruiran i uveden 1986. – upravo kako bi se eksperimentiranje na embrijima prikazalo prihvatljivim. 1982. u Velikoj Britaniji osnovano je Warnock povjerenstvo, budući da se bio pojavio problem: što učiniti s mnogim zaleđenim embrijima koji ostaju nakon postupaka izvantjelesne potpomognute oplodnje? Povjerenstvo za istraživanje ljudske oplodnje i embriologije na čelu s barunicom Mary Warnock iznijelo je stajalište da je dopušteno istraživati na embrijima do 14. dana nakon začeća. 1986. biologinja Anne McLaren po prvi put upotrijebila je naziv preembrij za stadij embrija od 14. do 16. dana; ako primitivna pruga koja se pojavljuje 14. dana, označava početak individualnosti, pojam preembrij čini ga još neko vrijeme podobnim za eksperimentiranje, što je McLaren zagovarala. Radi se o jezičnoj manipulaciji, o lingvističkom inženjerstvu na djelu; embrij je živo ljudsko biće, a preembrij sugerira pred-ljudskost.

Preformacija ili epigeneza?

U 17. stoljeću kemija i biologija izdvajaju se iz filozofije prirode te dolazi do otkrića koja ruše aristotelovsku biologiju. Teorija abiogeneze, prema kojoj živo nastaje iz neživoga, biva napuštena i zamijenjena biogenezom. Tada se javljaju i prvi pokušaji znanstvenoga tumačenja embriogeneze, i to d'Acquapendentea, Harveya i Malpighija. Tadašnje pretpostavke o toj pojavi kreću se u dilemi: preformacija ili epigeneza?

Tako se tijekom 17. i 18. st. spore ovisti koji smatraju da je cjelokupno ustrojstvo tijela određeno već u jajašcu, dok spermisti, animakulisti smatraju da je ono već sadržano u spermiju te da se cijeli embrijski razvitak sastoji samo od rasta već prije postojećih osnovnih struktura. Preformacija – teorija da je cjelokupno ustrojstvo tijela određeno već u spolnim stanicama (u jajašcu ili spermiju), gdje su sadržani svi organi u minijaturnom obliku sukobljuje se s epigenezom, teorijom prema kojoj razvitak organizma zahtijeva

informacije sadržane već u neoplođenoj jajnoj stanici, ali daljnji razvitak reguliraju uzajamni odnosi među skupinama embrijskih stanica, koje se tijekom razvitka oblikuju i međusobno razdvajaju (npr. zametni listići, epitelno-mezenhimske interakcije).

Prevladala je teorija epigeneze. Zahvaljujući otkriću mikroskopa u 17. stoljeću te otkriću zametnih listića (H. I. Pander, 1817.), jajne stanice u sisavaca i svitka (chorda dorsalis) kao karakteristične embrionalne strukture, tijekom 19. stoljeća u osnovnim je crtama definirana stanica, a Walter Flemming otkriva kromosome. 1966. otkrivena je DNA a 1970. genetsko inženjerstvo.

Ljudski embrij nije ni riba ni gušter

Život postaje antropologijska kategorija u 18. stoljeću, tek s Kantovim »kopernikanskim obratom«; on ga razumije kao »sposobnost neke supstancije da iz unutarnjega principa odredi sebe za djelovanje, za promjenu«. Život nije mehanička, već oblikujuća sila, tj. ne podliježe principima kauzalne mehanike, kao što je to slučaj sa strojem. Njemački biolog Karl Ernst von Baer u prvoj polovici 19. stoljeća, uspoređujući embrije različitih kralježnjaka, primijetio je da u određenom stadiju pokazuju veliku sličnost. To ga je navelo da predloži zakon o podudarnim stupnjevima razvoja – embriji viših životinja slične ili su podudarni s embrijima nižih životinja iz kojih su se razvili. Ernst Haeckel proširio je taj zakon tako da je proglasio razvoj jedinke rekapitulacijom cijele evolucije, te je iskrivio činjenice. Iako se njegov biogenetički zakon pokazao netočnim, dao je povoda vjerovanju koje je još danas prisutno – da je ljudski embrij u različitim stupnjevima razvoja praživotinja, pa riba, pa gušter, itd. Pojavila se s vremenom i teorija kontinuiteta čije odjeke često čujemo; prema njoj život ne započinje nego se samo prenosi, tako da su jajna stanica i spermij također život, kao i zigota, iz čega se izvodi pogrešan zaključak da nema nikakve moralne razlike između uništenja jajne stanice i uništenja zigote.

Međutim, pogreška je očita; spermij i jajna stanica jesu žive ljudske stanice, ali nemaju bitna obilježja živoga bića: diploidan broj kromosoma, sposobnost samoorganizacije i samoobnavljanja te preživljavanja u optimalnim uvjetima.

Nerodeno dijete je živo

Do 19. stoljeća smatralo se da nerodeno dijete nije živo u prvoj polovici trudnoće, dok ga majka ne osjeti. Tada su istraživanja oca fetologije, dr. William Lileya, 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća pokazala da je fetus osjetljiv na svjetlo, zvuk, ugodu i bol. Tada je viabilnost (»životnost«) uzeta kao važan kriterij postupanja s nerodenim čovjekom – no njezina se granica s vremenom spustila u niže stadije trudnoće te se viabilnost kao kriterij nije pokazala zadovoljavajućom.

Nedvosmisleno je dokazano da se embrij i fetus ne ponašaju kao stanica ili tkivo, nego kao organizam. Tako je najvažnije pitanje postalo identitet čovjeka prije rođenja i njegovo dostojanstvo, tj. pitanje je li on osoba.

Razvila se polarizacija između esencijalista (koji kažu da je čovjek od trenutka oplodnje čovjek) i funkcionalista (koji kažu da obilježja svijesti, komunikacije i osjeta te imanje interesa čine čovjeka čovjekom u moralnom smislu pa tako, ako embrij i fetus uopće imaju interese i prava, majka ima više interesa, a time i prava). Osoba je ili subjekt po sebi, prema naravi, čovjek s moralnim i pravnim statusom, ili subjekt kojega zajednica percipira kao subjekta, kojemu netko dodjeljuje dostojanstvo i prava. Za empirista Lockeja osoba je umno biće koje ima svijest i sposobnost razmišljanja; čovjek koji se ne može služiti svojim umom nije osoba.

Za Immanuela Kanta, ključnoga filozofa prosvjetiteljstva, temelj morala je poštivanje čovječnosti u svakoj osobi. Osoba je umno biće po naravi i nikada ne smije biti sredstvo nego uvijek s njom treba postupati kao sa svrhom u sebi; prema Kantu, čovjek je od začeca osoba jer je biće po naravi obdareno slobodom, koja je temelj čovjekova dostojanstva. Zbog toga roditelji ne smiju uništiti svoje dijete prije njegova rođenja; ono nije samo biće svijeta nego i građanin svijeta, smatra Kant.

Od sedamdesetih godina 20. stoljeća, međutim, pitanje se pod pritiskom aktivista drukčije postavlja: ne više kada počinje život i što je to u majčinoj utrobi, nego tko o tome odlučuje.

Zaključak

Ako promatramo Hrvatsku i svijet, u posljednjih deset godina nekoliko je važnih događaja potaknulo žestoku raspravu. Značajna je presuda »Brüstle protiv Greenpeacea« 2011. kojom se na europskoj razini ljudskom embriju priznalo dostojanstvo, a u Hrvatskoj preispitivanje ustavnosti zakona iz 1978. koji regulira zaštitu čovjeka prije rođenja, prema kojem je pobačaj dopušten do 10 odnosno 12 tjedna, uz posebne indikacije. Na postavljeno pitanje kada počinje život svi su medicinski fakulteti u Hrvatskoj, osim jednoga, odgovorili da život počinje začecem. Postojeći je zakon ipak proglašen ustavnim i naloženo je da se u roku od dvije godine donese novi zakon, što nije učinjeno. Nakon toga, Matičevo izvješće, slučaj Čavajda, ukidanje američke presude Roe protiv Wade rasplamsale su borbu za život i za pobačaj, ali rasprave i dijaloga sve je manje. Posljednja je značajna reakcija zbivanja u Americi bio prijedlog francuskoga predsjednika Macrona da se pobačaj proglasi ljudskim pravom ne samo u Francuskoj, nego i u cijeloj Europskoj uniji. Zbog svega navedenoga potrebno je poznavati činjenice, promišljati i govoriti istinu, pobuditi strast za istinu te ne dopustiti da se zaobilazi pitanje kada počinje život te što/tko je biće u majčinoj maternici.

Dr. sc. Marina Katinić Pleić cijenjena je profesorica bioetike i filozofije, a posebno se zalaže za to da se opasan sveobuhvatni seksualni odgoj ne uvede u škole. Pomoću ovog QR koda pročitaj intervju dr. sc. Katinić Pleić s Kristinom Pavlović, o tome zašto sveobuhvatni seksualni odgoj nema veze s kršćanstvom i znanosti.

NAŠI PROJEKTI

S balkona »Pjesnici za život« život čuvaju

Piše: Marija Grgić

Sve je krenulo u jedno kasnoletno predvečerje na balkonu Centra za život u Splitu, okruženi nebom, galebima, starim splitskim varoškim kalama. Uz zvuk gitare, lampione, štafelaj na kojem se našla predivna slika zagrljaja majke i djeteta akademske umjetnice Ivane Bilić Antičević. Početak ovog članka kao i vrijeme, mjesto i razlog pisanja ima poetsku crtu, ipak radi se ovdje o poeziji. Ali, o poeziji u pravom smislu te riječi. Poeziji koja je glas istine u ovom našem vremenu. Poeziji koja je nastala baš zbog prešućivanja života mnogih malih bebica koje su postojale, a nitko im nikad nije izgovorio ime. Netko ih je ugasio, odbacio i zaboravio. Netko je to proglasio zakonom i pravom, a da njih, o kojima se tu najviše radi, nisu pitali.

»Pjesnici za život« krug je pjesnika, umjetnika i ljubitelja poezije koji se okupljaju u želji da svojom poezijom budu glas nerođene djece u majčinoj utrobi, ali i da se u zajedništvu podijeli radost duhovnog stvaralaštva. Prve pjesničke večeri imali smo u prostorijama Centra za život. No, želja nam je bila izaći iz okvira i u svjetovni prostor tako da glas istine uobličen u stihove bude izgovoren i sekularno. Tako smo se do sada okupili i u solinskom kafiću Art caffe gdje su nas baš srdačno i ugodno primili. Osim na pjesničkim večerima, autorsku poeziju za život objavljujemo i virtualno, preko kanala na WhatsApp-u i Telegramu imenom Stihovi za život. Također rado sudjelujemo i u molitvi ispred rodilišta gdje smo u jednoj kampanji imali svoj termin moleći i poezijom.

Prve pjesničke večeri imali smo u prostorijama Centra za život. No, želja nam je bila izaći iz okvira i u svjetovni prostor tako da glas istine uobličen u stihove bude izgovoren i sekularno.

Marija Grgić

Ovo okupljanje neke je od nas potaknulo na češće pisanje, a našu članicu Veselu Dujmić i na objavu knjige poezije »Boja snova« za čije je izdavanje dobila nadahnuće baš dan poslije našeg prvog pjesničkog druženja.

Lijepo je biti pronositelj radosne stvarnosti da je život divan, da je život najljepša vijest koja se može dogoditi na ovom svijetu. U isto vrijeme umjetnost ona istinska u svim vremenima je uvijek bila protagonistički glas vremena. A danas najveći protagonist nije feminist, niti altruist koji u ime slobode oduzima tuđu slobodu, već čovjek čista srca koji štiti život od začeca do njegove naravne smrti.

Lijepo je biti pronositelj radosne stvarnosti da je život divan, da je život najljepša vijest koja se može dogoditi na ovom svijetu.

Vjerujem da će povijest čovječanstva jednog dana zahvaliti svakome onome tko je u ime nerođenog života u ovom našem vremenu gledao u budućnost i očuvao prave vrijednosti ljudskog roda za neke nove generacije. Prave vrijednosti kao majčinstvo, očinstvo, nesebičnost, život, poniznost i vjeru. U tom smislu čast mi je i velika radost biti dio kruga i ona koja okuplja Pjesnike za život u Splitu. Ovom prilikom pozivam sve one ljude dobre volje koji pišu ili uživaju u dobroj, hrabroj riječi za život da nas podrže, da nam se pridruže virtualno ili fizički na pjesničkim večerima i postanu dio riječi istine koja brani i čuva, koja poštuje. Od začeca - poštuje život.

Večeri Pjesnika za život u Splitu

TRUBE

Jedno poslijepodne
 Bez imena
 S previše drugih planova
 Bez razloga
 S potporom ministarstva
 Bez potpore muškarca
 Poprskali su krvlju
 Iglom jedan ubod dva
 Poprskali su svijet
 Ružičaste štikle i bijele košulje
 Kapljicu po kapljicu
 Crvenu
 Za voditeljicu sa stavom
 Točkicu
 Za teologe zatvorenih usta
 Mrljicu
 Za političare otvorenog uma
 Česticu
 Za poliglote, diplomate, filozofe
 Svojom krvlju braco i seka

Možemo rekli su im tiho
 Poprskali svijet svojim životom
 Držeći jedno drugom ruku
 Tek izrasli prstići bez noktiju
 Ne boj se seko bilo je kucalo
 Netko ih nije dobro čuvao
 Zagrljeni kada se krv počela miješati s vodom
 U kolijevci bez plahte
 Potopljeni zaustavljeni završeni
 Nitko nije primijetio
 Niti se nije rastužio
 Samo je Marija plakala cijeli dan
 Nitko ih nije ukopao
 Samo je Marija u svoje bijele haljine
 Kao nekad u Betlehemu
 Omotala njihove duše
 I povila ih Bogu
 Na dlan
 Te večeri počela je padati kiša
 Te večeri s neba su padale trube

O Pjesnicima za život pisao je i časopis Glas koncila. Pomoću ovog QR koda pročitajte zašto su Pjesnici za život ponos Marulićevog grada.

MOJA PRIČA

Veza između umjesnosti i zagovaranja života

Piše: Tea Agejev

Kao kazališna redateljica školovala sam se da uobičajim tekst ili određeni koncept u umjetničko djelo koje jasno komunicira svoje poruke publici. Život kazališne redateljice uključuje puno putovanja i rada u tri smjene. Zato sam se već s trećim djetetom odlučila sasvim povući iz te vrste rada u kulturi i posvetiti se obitelji. Do tad sam završila kazališnu režiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i režirala brojne predstave i radio drame. Između ostalog, radila sam i kao dramski pedagog i kao asistent na kolegiju Comedia dell'arte na Akademiji Dramske Umjetnosti. Tijekom desetak godina onog što neki zovu neradom, rodila sam i četvrto dijete, ali i volontirala u župi vodeći dramsku grupu i u apostolatu krunice za mlade majke i trudnice. Za to vrijeme do mene su povremeno dolazili upiti za pripreme za javne nastupe i pomoć u organizaciji različitih priredbi.

Rad u kazalištu omogućio mi je brojne nastupe u medijima, rad ispred i iza kamere, pisanje članaka, ali i davanje intervjua i izjava tako da je moje iskustvo dobro došlo u pripremi osoba koje osjećaju poziv da svjedoče vlastitim primjerom u svrhu zaštite svetosti života. Sretna sam i Bogu zahvalna što sam imala vremena i znanja pomoći pripremiti osobe koje su svjedočile u Dnevniku HTV-a, emisijama poput Nedjeljom u dva i govorima na Hodu za život. U tome sam našla svrhu svojeg talenta i obrazovanja koja služi općem dobru. Naime, boljom pripremom prije javnih svjedočenja štiti se privatnost osoba koje svjedoče i njihovih obitelji i omogućuje da se poruka zbog koje se ti ljudi izlažu oku javnosti prenese cjelovito i jasno te da se smanji mogućnost manipulacija tim izjavama.

Najbolji dio tog mog otvaranja prema poduzetništvu je što sam upoznala puno divnih ljudi i njihove životne i poslovne priče.

Tea Agejev

Svatko tko je ikad davao intervju ili bilo kakvu izjavu za medije zna da je to vrlo različito od svjedočenja u krugu prijatelja i obitelji ili župnoj zajednici. Opća javnost nije uvijek prijateljsko okruženje i izjave se često vade iz konteksta i izvrću ne uvijek u plemenite svrhe.

U rujnu 2023. moje je najmlađe dijete krenulo u vrtić s navršениh šest godina i suprug i ja smo odlučili otvoriti obrt kako bih sve ovo što sam do tad radila volonterski, mogla podići na jednu višu razinu. Prva poduzetnička avantura u koju smo se bacili bilo je izdavanje romana »Jasna slika ljubavi« koji sam pisala proteklih pet godina kradući minute iz svoje svakodnevne majke četvero djece. Roman je izdan u prosincu 2023. godine i od tada je zapažen od struke, medija i čitatelja od kojih primamo odlične reakcije i recenzije. Posebno sam zadovoljna suradnjom s knjižarom Verbum i knjižnicama koje su nam velika podrška u distribuciji knjiga prema čitateljima. Kako bih što manje izbivala iz kuće i života supruga i obitelji, posvetila sam se individualnim pripremama za javne nastupe, podršci u razvoju knjiga i slikovnica i pisanju.

Najbolji dio tog mog otvaranja prema poduzetništvu je što sam upoznala puno divnih ljudi i njihove životne i poslovne priče. Moram priznati da sam imala

Dodjela nagrade za monodramu »Jasna slika ljubavi«

predrasude prema poslovnom svijetu i balansiranju obiteljskih i poslovnih obaveza, ali mogu posvjedočiti da me dragi Bog svakodnevno iznenađuje i oduševljava nevjerojatnim suradnjama i projektima na kojima se upravo to dvoje odlično nadopunjava.

Uz to, trenutno pišem sljedeći roman radnog naslova »Kiša u Manili«. Veseli me i što je moj obrt »Studio Pozornica« izdavač drugog dopunjenog izdanja knjige za djecu i sve one koji se rado sjećaju djetinjstva »Čakule male« Marije Grgić tako da sada i mi, koji baš ne baratamo savršeno dalmatinskim narječjem, možemo uživati u tim lijepim i šaljivim pričama.

Vjerujem da pisanjem i izdavanjem kvalitetnih knjiga podržavam kulturu života i pomažem ljudima pronaći ljepotu i zadovoljstvo u obiteljskom životu. Uz to, želja mi je tehnike pripovijedanja približiti većem broju ljudi kako bi lakše prenosili poruke koje su bitne za povezivanje društva i odgoja djece u vjeri. Kroz pripovijedanje možemo poslati kompleksnu poruku u koju su utkane naše vrijednosti, činjenice i osjećaji. Zbog jedinstvenog načina na koji umjetnost angažira obje polovice mozga, ono što u nama budi osjećaje, u isto vrijeme osigurava da činjenice budu zapamćene.

Zato je pripovijedanje, ili kako je to sada popularno zvati, storytelling, jedna pomalo zaboravljena metoda, koja postoji od kad je svijeta i vijeka, a koja pomaže

ljudima komunicirati na više razina istovremeno. Pomaže nam u radu s djecom i mladima, obiteljskom životu, ali savršeno funkcionira i u poslovnom okruženju.

Vjerujem da pisanjem i izdavanjem kvalitetnih knjiga podržavam kulturu života i pomažem ljudima pronaći ljepotu i zadovoljstvo u obiteljskom životu.

Mislim da je danas ljudima posebno teško odlučiti kome mogu vjerovati. Sve informacije su tu, ali kome pokloniti svoje povjerenje, postaje važna odluka. Nemoguće je procijeniti izvor svake informacije i njezinu vjerodostojnost. Stoga se ljudi instinktivno okreću vječnom kriteriju – traže autentičnost. Ljudi bombardirani različitim porukama oslanjaju se na svoj instinkt da mogu prepoznati tko je autentičan i na osnovu toga poklanjaju svoje povjerenje. Djeca su u tome nepogrešiva. Svaki blef i površnost u komunikaciji automatski kažnjavaju time što je njihova pažnja u sekundi izgubljena. Povjerenje se teško stječe, a lako gubi. Zato se radujem što mogu pomoći ljudima da poslože svoju priču, usavrše svoj nastup i postave zdrave temelje svojem poslovanju, svjedočenju ili umjetničkom pozivu.

Tea Agejev je progovorila i o otvorenosti životu i kako se danas ista smatram ludošću u pogledu svijeta. Pomoću ovog QR koda pristupite tom intervjuu.

SVJEDOČANSTVO

Ikonopisanje je molitva bojama

Piše: Adriana Kosor

Moj prvi susret s ikonama dogodio se prije trideset godina dolaskom na Neokatekumenski Put, čiji je inicijator Kiko Arguello, poznati španjolski slikar koji je oslikao katedralu u Madridu gdje se također čuva originalna ikona Blažene Djevice Marije koju je napravio nakon što je od Gospe dobio nadahnuće da osniva male kršćanske zajednice koje će živjeti u poniznosti, jednostavnosti i zahvalnosti i gdje je drugi Krist. U Italiji je nedavno naslikao veliku fresku u sjemeništu »Redemptoris Mater« u Rimu. Njegova djela se nalaze u mnogim rimskim župama, poput župe sv. Kanadskih mučenika, te u gradovima poput Piacenze i Peruggie. Također i u Izraelu, u centru Domus Galileae koji je smješten na Brdu Blaženstava nalazi se njegova velika freska Posljednjeg suda.

*Dakle, ikona nije poput drugih slika.
Ona je daleko više od toga.
Ikona je evanđelje u slici i zato
se kaže da se ikona piše.
Ona je prozor u nebo.*

Najviše me privukla simbolika koja postoji u ikonama kao npr. činjenica da svaka boja ima svoje značenje. Crvena boja npr. označava božansko podrijetlo, dok je plava simbol ljudske prirode. U slučaju Blažene Djevice Marije, boje su obrnute: ona je čovjek (plava) koja je pobožanstvenjena (crvena). Zlato predstavlja sjajnu svjetlost Boga i raskoš nebeskog kraljevstva.

Dakle, ikona nije poput drugih slika. Ona je daleko više od toga. Ikona je evanđelje u slici i zato se kaže da se ikona piše. Ona je prozor u nebo. Zato ikona ima okvir i zato se na ikonu stavlja zlato koje uprisonjuje nebo.

Jednom prilikom bila sam pozvana na blagoslov ikona polaznika tečaja ikonopisanja u Splitu, u katedrali sv. Duje. Bila sam očarana ljepotom tih ikona i pitala sam se zar je moguće da čovjek svojom rukom napravi nešto tako zadivljujuće? Moja draga prijateljica Silvana, koja me pozvala na blagoslov svoje ikone na to je rekla: »Pa to bi i ti mogla!« Mislila sam da takvo što nikako nije moguće, mada me jako privlačila čitava

Adriana Kosor

priča o ikonama koju sam čula od nje. Rad u tišini, u kontemplaciji, moleći molitvu srca uz gregorijanske napjeve itd.

Jednog dana, prije šest godina, stiže mi od nje e-mail, službeni poziv na tečaj ikonopisanja, kojeg po prvi put vodi upravo ona. S obzirom da tada nisam bila trudna i nisam više dojila svoje šesto dijete pomislila sam kako bi bilo dobro iskoristiti tu priliku koja mi se nudi jer tko zna kada će ponovno biti takav tečaj i hoću li uopće biti u prilici ići na tečaj jer možda nam Bog daruje još koji život. Tečaj se održavao kroz dva i pol mjeseca, jednom tjedno, u trajanju od sedam sati.

Dakle, proces nastanka ikone je dugotrajan i odlična je škola strpljenja i poniznosti. Čim pomisliš da si nešto naučio, da nešto znaš - istog trena zabrljaš. Onda vapiješ iz dubine srca Bogu da ti pritekne u pomoć i da On piše tvojom rukom. Lijepo je jednom prilikom rekao o. Damjan, benediktinac koji također piše ikone: »Tko je napravio samo jednu ikonu u svome životu zna da je nije napravio sam, zna da je bio samo kist u Božjoj ruci«. Još jedna zanimljiva činjenica koju sam čula od njega jest da je ikonopisanje molitva bojama. Zaista, bez molitve i predanja u Božje ruke ikonopisanje ne ide.

Čitavo vrijeme tog tečaja proživljavala sam unutar sebe jednu duhovnu borbu misleći gdje mi je bila pamet prijaviti se na nešto takvo. Ta nisam držala u ruci kist još od osnovne škole! A ovo je nešto potpuno drugačije. Boja se ne nanosi u jednom sloju već se mnoštvo slojeva prelijeva jedan preko drugog, od tamnih prema svijetlim nijansama. Imala sam osjećaj da nemam pojma što radim i ako ikad uspijem završiti tu ikonu to će biti to. Neću se nikad više prijaviti na tečaj ikonopisanja. A najteži dio tek me čekao! Lice i ruke! I to ne jednog sveca nego čak njih troje jer sam odabrala ikonu Svete obitelji budući da sam rođena na blagdan Svete obitelji.

Prije nego se prijede u tu fazu važno je ispovijediti se, a bilo bi dobro i postiti. Ispovijed se također preporučuje i prije početka svakog tečaja. Međutim, kako raste broj mojih ikona sve više mi se čini da bi trebalo

ići na ispovijed svaki put prije nego se uzme kist u ruke jer svaka mrlja u srcu kao da radi nekakve mrlje na ikoni. Kad god zapnem odem na ispovijed i nakon toga ponovno sve krene kako treba. Bojala sam se pogrešaka, tankih linija na očima, ustima... Međutim, Silvana nas je uvijek hrabrila i tješila da se sve može popraviti. Na koncu, uz Božju pomoć, ta faza na mojoj prvoj ikoni prošla je mnogo lakše nego sam očekivala.

Nakon toga na ikonu dolazi zlato, kojeg sam se također užasavala, jer su zlatni listići jako tanki i lomljivi. Toliko da se mora paziti čak i kako se diše dok se stavljaju! Posljednja faza je lakiranje nakon čega sve boje na ikoni kao da ožive. Nisam mogla vjerovati! Zar je to stvarno moja ikona? Kao da je samo odjednom odnekud izronila!

Tek što je prošlo nekoliko mjeseci dobila sam poziv za idući tečaj. I tako tečaj po tečaj danas sam stigla do svoje osme ikone. Nisam mogla to ni zamisliti dok sam radila svoju prvu ikonu. A ni u najluđim snovima nisam mogla zamisliti da bih ja nekoga mogla učiti ikonopisanju! Međutim, prije tri godine predsjednica Hrvatske udruge ikonopisaca »Josip Ružić«, draga Lidija Piskač došla je na ideju da se pokrene tečaj ikonopisanja za djecu i odredila da ja budem jedna od voditeljica tečaja. Neizmjereno sam joj zahvalna što je imala toliko povjerenje u mene i što mi je na taj način omogućila posve novo iskustvo koje me uvelo u jedan novi svijet.

Po struci sam odgajatelj predškolske djece tako da mi nije problem raditi s djecom, a sada se ljubav prema djeci ispreplela s ljubavlju prema ikonopisanju. Zanimljivo je bilo pitanje jednog djeteta na prvom tečaju: »Je li ovo vjeronauk ili likovni?« Vide i djeca da je ovo nešto posve drugačije od slikanja u školi! Imali su i oni svoje borbe i strahove tijekom ikonopisanja tako da sam i ja morala njih hrabriti i tješiti ih govoreći da se sve može popraviti. Jedan dječak koji je radio lik Isusa u jednom trenutku je rekao: »Ajme Isus mi izgleda kao da je iz Pasije, kao da ima pretučeno lice!« Tražio je pomoć i na koncu zaključio: »Odlično, sada izgleda kao da je uskrsnuo!«

Adriana Kosor sa obitelji

Nakon tri grupe djece koja su prošla tečaj ikonopisanja zamolila me moja draga prijateljica Marija Šošić, voditeljica Centra za život u Splitu, da za vrijeme školskih praznika održim tečaj za djecu u Centru za život.

Interes je bio velik tako da smo u startu imali dvije grupe, a i listu čekanja za idući tečaj. Djeca su pristupila tečaju veoma ozbiljno, poput odraslih ljudi. Svakog dana su iznova dolazili otvorena i radosna srca te marljivo i predano pristupali ikonopisanju, pažljivo slijedeći zadane upute. Radili su po sat i pol kroz pet dana, u savršenoj tišini, slušajući gregorijanske napjeve i izgovarajući u sebi kratke zazive: »Isuse pomози mi! Isuse volim te!« Imali smo dojam kao da smo u nekom malom samostanu. Ako bi netko navratio u centar bio bi iznenađen zatečenim ambijentom u kojem su djeca radila svoje prve ikone. Neopisiva je sreća djece kada ugledaju svoju ikonu! Radujte me kada vidim to zadovoljstvo i radost na njihovim licima. Nadam se da će ih ikonopisanje još više približiti Kristu, Blaženoj Djevici Mariji i ostalim svecima čije su likove ikonopisali.

Radovi djece na tečaju ikonopisanja

Jedna djevojčica nakon što je donijela blagoslovljenu ikonu kući te noći je spavala zagrljena sa svojom ikonom. Druga djevojčica je bila toliko uzbuđena pred blagoslov ikona da je rekla kako ne zna hoće li joj to biti najbolji dan u životu ili pak prva pričest. Neki roditelji su nam posvjedočili da su vidjeli promjene kod djece dok su išla na ikonopisanje. Djeca su bila mirnija, poslušnija i u kući je vladalo veselo raspoloženje. Vjerujem da je sve to plod molitve i dublje povezanosti s Kristom. To je ono što sam i sama iskusiila kroz ikonopisanje – da smiruje duh i da molitva srca uistinu prerasta u neprestanu molitvu koja spontano izvire iz dubine srca bez obzira što radila i gdje se nalazila. Dakle, brojne su milosti koje Bog izlijeva po rukama ikonopisaca. Ne samo da drvena daska doživljava preobrazbu od običnog komada drveta do prekrasne ikone pred kojom će netko moliti već i sam ikonopisac doživljava preobrazbu čitavog svog bića.

Adriana Kosor održala je tečaj ikonopisanja u Centru za život u Splitu, na kojem je odaziv bio i više nego velik. Kako je sve izgledalo, pogledaj na YouTube kanalu udruge »Hrvatska za Život« pomoću ovog QR koda.

Inicijativa
40 dana za život
molitva i post, miroljubivo bdjenje,
osvješćivanje lokalne zajednice

Tim za trudnice
Nisi sama
trenutno pomaže financijski,
materijalno i duhovno više od 55 obitelji
091 724 1044 (Dijana)

6
CENTARA
ZA ŽIVOT

6 Centara za život
Zagreb, Split, Vinkovci, Zadar,
Slavonski Brod, Križevci
091 724 1044 (Dijana)

O
p
r
o
s
t
o
m

ZAGREB
27. 2. - 2. 3.
2025.

ZAGREB
20. - 23. 3.
2025.

SINIJ
3. - 6. 4.
2025.

Oprostim oslobođene
program za iscjeljenje rana pobačaja
kod majki
095 548 9645 (Lidija)

ISCJELJENJE
OČEVA SRCA

Iscjeljenje očeva srca
program za iscjeljenje rana pobačaja
kod očeva
095 833 7775 (Vedran)

RUŽARIJ.COM
ISUSU KRISTU PO MARIJI

Projekt
Krunicom za pobjedu kulture života
i portal ruzarij.com

Pohod

Pohod
prvi pro-life časopis u Hrvatskoj

Vikendi Srca Marijina

Vikendi Srca Marijina
duhovne obnove za supružnike
koji ne mogu imati djecu
[f Vikendi Srca Marijina](#)

PRAVA
LJUBAV ČEKA

Prava ljubav čeka
program za (pred)bračnu čistoću
za krizmanike, srednjoškolce i mlade
[f Prava ljubav čeka](#)

Međunarodna
konferencija za život
Život, dakle, biraj!

Život, dakle, biraj!
međunarodna konferencija za život

Utrka za ŽIVOT

Utrka za život
sportsko-rekreativni projekt

Podcast
ŽIVOT

Podcast ŽIVOT
svake druge srijede u mjesecu, o svim pro-life
aktualnostima sa zanimljivim gostima
[YouTube](#)
40 dana za život - Hrvatska za Život

